

Redactiunea

se afla in

Strat'a tragatorului

(Lóvész-utca), Nr. 5.

Articolele nefrancate nu se primescu
numai de la correspondintii re-
dactiei „Federatiunii.“ Scrisori
nefrancate nu se publica. Articlii tra-
ditiionali si nepublicati se voru arde si nu-
mai la cerere expresa se returna.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Appare Joi-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune 3 fl. v. a.
Pre siesse lune 5 „ „ „
Pre annulu intregu 10 „ „ „

Pentru Romanii:

Pre an. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
Pre 6 lune 16 „ = 16 „ „
Pre 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru Insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrala
pentru fiesce-care publicatiune sepa-
ratu. In locul deschisu 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

B.-Pest'a 13/25 Martiu, 1874.

Daca asiu fi unguuru — ce din noro-
nu sum — mi-asiu cerni pana si
asi'a, m'asiu feri de privirile com-
potiloru de altu neamu, m'asiu re-
-intre patru parietu invescuti in ne-
-asiu plange si m'asiu tangui ver-
-lacrime de dorere pentru glori'a
-puna, candu unu regimentu de hon-
-unguresci arrunca in Dunare dieci
-ostasi romanesci, — apoi mi-
-smulge perulu si rumpe vestimin-
-vedindu ticalos'a, desiertatiunea
-mai pre susu de tote nepotintios'a ar-
-antia si vanitate a generatiuniloru
-sta-di.

Ceaa ce asiu face inse ca unguuru, nu
-si nice prin minte nu-mi trece se
-si ca romanu. Ca prin visu mi-
-a-minte de acelle tempuri, candu
-cintiarulu era inca voinicu si
-Andrassy-Lonyay se impartiau
-numai pre potere, ei si pre avere.
-credea atunci-a, ca Ungari'a va se
-ga vre-odata la una perpetua crisa
-nciaria si ministeriale. Cellu ce cu-
-pre acelle tempuri se dica si se
-ca, ca Ungari'a nu este atotu-poter-
-ca reprezentanti'a ei nu aduce legi
-rali si nu respectedia ecuitatea si
-a indreptatire, ei desconsidera si
-in pihore drepturile si libertatile
-dredoru collocutorie, — acellu-a nu
-pai ca era arruncatu in tamnitia, ci
-respusu periculu d'a fi uccisu cu
-re, ca-ci commitea crim'a ce se tim-
-cu not'a de infidelitate, carea dupa
-le marelui jurisconsultu unguurescu
-boczny numai asi se potea resbuna,
-se spal'a in sangele tatalui si apoi
-ga si incaldia cu averea ce se con-
-de la prunci.

me dorere, si bucuria totu-odata,
-ce ce nu se credea si nu se admit-
-tunci, asta-di estela ordenea dillei,
-ne sa bunu ca mane nu va se fia si
-reu, si totu-odata si mai bine. Nu
-nu se sepamu grop'a altui-a, ei dori-
-numai se essimu noi din grop'a ce
-sepatu si in carea ne-a arruncatu

altulu pre noi; si ca se ni succeda ace-
-st'a trebue se nu perdemu din vedere
-celle ce pre fia-care di se petrecu in ca-
-strele adversariloru nostri.

„Ministeriulu pentru delegatiuni“
-seu precum lu-botedia diariulu „Politik“
-din Prag'a „ministeriulu de avanguardia
-ai de perplexitate“ se presenta camerei
-deputatiloru in siedinti'a de luni. Dlu
-Bittó, pre care joculu sortii lu-innaltia
-la prim'a demnitate, la carea potu se se
-urce aspiratiunile unui simplu cive de
-neamu unguurescu in constitutionalulu
-statu unguurescu; acestu domnu, care
-dupa famos'a si celebr'a istoria „Caro-
-lin'a“ nu mai potea spera se ajunga
-era-si pre fotoliulu rosu, — de si cam
-supprinsu prin repentin'a schimbare a
-situatiunii, totu-si nu si perda coragiulu
-si presentia candu in calitatea sa de
-primu-ministru avu se descopere parin-
-tiloru patriei nu numai planurile salle
-grandiose, ei se indice si modulu cum
-vre se essecute si realiesdie aceste pla-
-nuri ce tindu la salvarea statulu ungu-
-rescu din gur'a dissolutiunii totale, ca-
-tra carea grabesce cu passi rapedi.

Dlu Bittó inse n'a fostu prea lungu
-la vorba. Programmulu cabinetulu seu
-se resumme in cate-va convinte, cari inse
-sunt asi de ponderose si de afandu
-taiatorie, incatu nu stau nice intr'o pro-
-portiune cu puterile unui „ministeriu
-pentru delegatiuni,“ chiaru si daca ace-
-stu-a ar intruni in sine celebritatile si
-primele capacitati unguuresci. Pentru re-
-gularea starii financiare, carea asta-di
-este atatu de dissoluta si desperata, se
-recere, pre langa unu altu spiritu con-
-ducatoriu, si una procedere mai loia:
-si mai justa facia cu poporele contribui-
-torie, dar mai inainte de tote se recere
-deplin'a multumire a natiuniloru nema-
-giare, cari asta-di n'au nice cellu mai
-micu motivu d'a contribui cu averea si
-sangele loru la sustinerea statulu si a
-suprematiei unguuresci. Pana candu na-
-tiunile nemagiare nu voru fi multumite,
-pana candu elle se voru vede neconte-
-nitu ammentiate in essistinti'a si indi-
-vidualitatea loru nationale, si pana
-cand magiarismulu nu va renuncia la

politic'a egoista si efemera de asta-di,
— pana atunci nice se nu spere la con-
-solidarea statulu unguurescu.

In siedinti'a de Marti a camerei de-
-putatiloru, despre carea vomu reporta
-mai detaiatu in nr. prossimu, noului
-ministru de finacie, betranulu Colo-
-manu Ghiczy, care prin ajungerea la
-ministeriu si-a vediutu realiesata si ul-
-tim'a dorintia ce o mai avea inainte de
-morte, — i se offeri cea mai bine-venita
-ocasiune spre a-si chiarifica pre de o
-parte pusetiunea sa in cabinetu, era pre
-de alt'a, spre a indica callea pre carea
-vre se apuce pentru restituirea ecui-
-brulu in bugetulu statulu. La intreba-
-rea lui Ignatiu Helfy, ca nu cum-va
-are de cugetu a descoperi camerei inca
-inainte de serbatori, principiile ce au
-se-lu conduca in politic'a sa financiaria,
-dlu Ghiczy respunde cu sinceritatea be-
-tranetiloru salle, ca de si starea finan-
-ciaria este intr'adeveru insufflatoria de
-grige, si de si regularea ei este un'a
-dintre celle mai gigantice probleme,
-totu-si d-sa crede ca ea, acesta despe-
-rata stare financiaria se pote ameliora
-prin reductiunea erogatiuniloru in asi
-mesura, ca prin acest'a se nu se impe-
-dece cursulu regulatu allu administra-
-tiunii, si-apoi prin astfelu de sacrificie
-din partea „natiunii,“ cari nu trecu
-preste puterile ei.

Dupa conceptele si chiaru dupa le-
-gile unguuresci, sub cuventulu „natiune“
-se intielegu aici tote nationalitatile si
-poporele din semi-statulu unguurescu,
-intre cari ocupa locu si trei millione
-romani. Dar are ore dlu Ghiczy dreptu
-se accepte de la poporele nemagiare
-vre-unu sacrificiu in favorulu si pentru
-essistinti'a statulu unguurescu? Noi asi
-tuenemu, ca n'are. Si betranulu domnu
-scie acest'a multu mai bine, decatu
-ca se mai aiba lipsa de chiarifica-
-tiunile nostre. Cu tote aceste inse noi re-
-petimu si cu acesta ocasiune, ca numai
-sil'a, forti'a si arbitriulu potu se storca de-
-nariulu nostru in favorea essistintiei statu
-lui unguurescu. Suntemu desconsiderati ca
-romani, apoi nedreptatiti, impilati si
-trantiti la pariete ca civi ai unui statu

vitregu, si cu tote aceste se mai accepta
-de la noi si sacrificie voluntarie. Ce iro-
-nia! — Pana candu ne vedemu indem-
-nati a ni moia condeulu in negrel'a
-dorerii si amaritiunii, ca se eternisamu
-nedreptatirile, atacurile si injurie ce ni
-se facu de cãtra stapanii unguuresci, pa-
-na atunci nimene nu este in dreptu a
-accepta de la noi, ca se fimu amici si
-si devotati spriginitori ai ideei de statu
-ungurescu. Inse cu tote aceste nu noi,
-ci unguurii insi-si sunt acci-a, cari in or-
-b'a loru trufia au adusu statulu la mar-
-ginea abisulu inforatoriu.

Camer'a deputatiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 23 Martie, 1874. —

Vice-presiedintele Béla Perocz deschide
-siedinti'a la 12 ore din di. — Atatu scaunele
-deputatiloru, cãtu si galeriele sunt bine oc-
-cupate, numai fotiurile ministeriale sunt
-inca gole. — Dupa verificarea processulu
-verbalu din siedinti'a precedentã, se da ce-
-tire rescriptulu rogescu, prin care se aduce
-la cunoscinti'a camerei nou'a schimbare a
-ministeriulu. Se oteseu apoi decretule de
-numire a ministriloru, si in fine scriesora nou-
-lui ministru-presiedinte Bittó, care renuncia
-la postulu de presiedinte allu camerei.

Cuestorulu conduce pre noui ministri in
-sala. La int rea loru partii drepta si cea
-centrale a eruptu in strigate assurdtorie de
-„se traiesca.“ Pre Ghiczy l'au intempnatu
-cu strigate de cordiala salutare si unii mem-
-brii ai centrulu stangu. — Fia-care dintre
-ministri si-ocupa apoi fotoliulu seu.

Ministru presiedinte ia apoi cuven-
-tulu si, dupa ce arrunca una privire fugi-
-tiva a supr'a evenimentelor succedate in
-tempulu din urma, si mai vertosu a supr'a
-incercãrilor de fusiune, continua astfelu:
-„Sub assemeni impregiurari insarcinatu fi-
-indu de Domnitoriulu cu formarea noului
-cabinetu, misiunea si detorintia mea nu
-potea fi alt'a, decatu se cautu a realiesã
-cellu pucinu una parte din aceea ce prede-
-cessorelui meu nu i-a potutu succede pre
-deplinu, si spre cea mai mare magulire a
-mea trebue se constatediu, ca nisuintiele
-melle au fostu incoronate de cellu mai
-splendidu successu: mi-a successu adeca a

FOISIOR'A.

Girolamo Savonarola.

(Lineaminte istorice si biografice.)

II.

Savonarola ajunsesse la punctulu de
-inatiune allu activitatii si totu-odata
-renumelul seu. Nu numai in cetatile
-si, ci obiaru si in Londr'a, Lyon, Bru-
-si Constantinopole, se vorbia despre
-calugaru, care era totu-odata si unu
-matore religionariu, morale si politicu.
-ce lume de puteri nu atitiasse asupra-sil
-simtia torrintele loru apropiandu-se
-mai multu.

Ddieulu meu! eschiamã intr'una d'in
-locele salle, tu mi-ai ajunsu prea tare!
-ora eu te amu rogatu se-mi dai gratia
-se nu fiu chiamatu nici-odata a con-
-pe alii si tu ai facutu tocmai din con-
-pre nesimtitie m'ai arruncatu in posi-
-ceacea. Mai presnau de tote eu iubiamu
-si tu prin buccat'a-ti seducatoria
-scossu d'in ea, mai pr'nau, asemenea
-se prindu passerile cu laciuulu. Plutescu
-o mare nemarginita si dorescu a re-
-intr'unu portu. Dara privescu in giuru

de mine si nu sciu in ce parte se-mi in-
-dreptezu passii. Asiu voi se fiu liniscitu si
-se tacu, dara nu potu fiindu cuventulu di-
-vinu este in anim'a mea asemenea unei
-fiaccare de focu.

De nu voiu scote d'in mine acestu focu
-mi-va arde meduv'a si ossale. Deca tu,
-D-dieulu meu voiesci ca eu se plutescu pre
-mare atatu de adanca, fia voi'a ta!“

Despre oppositiunea ce nu multu dupa
-ivirea lui Savonarola, incepã a se misca,
-amvorbite la inceputulu acestei narratiuni.
-Ea fu provocata prin estravaganti'a predice-
-loru salle. Si cate nu se mai adaussera de
-atunci: reform'a de la St. Marco, eman-
-ciparea de cãtra congregatiunea lombardica,
-limbagiulu seu profeticu, totu mai cutedia-
-toriu, zelulu seu in contra corruptiunii be-
-sericesci, activitatea sa constitutionalã, seve-
-ritatea sa ascetica in reforma sociale, poli-
-tic'a sa eterna. In urma acestoru-a tote pas-
-siunile erau revoltate in contra lui, atatu
-colle religiose si politice, cãtu si celle so-
-ciale si etice. In si afara de zidurile Flo-
-rentiei se redicara contrari numerosi. In
-Florentia junimea sanguinã, sburdãta si
-nobilã, care nu potea sufferi pre ascetulu;
-apoi contrari politici, aristocrati, cari urriau
-pre democratulu si in fine intrãga armat'a
-de calugari, care invidia pre dominicanulu.

cu guvernã in Florentia. Intre acesti-a, cei
-mai inversunati erau Franciscanii, cari in
-fine i si separa grop'a. Unulu din contrarii
-sei cei mai periculosi afara de Florentia,
-era ducele de Milanu, arapulu, carui-a se-
-verulu predicatoru de morala, democratulu
-si reprezentantele aliantiei franceze i era
-unu spinu in ochi. Fara indoieia ca cellu
-mai redutabile si mai puternicu contrariu
-allu lui Savonarola era pap'a de la Rom'a,
-famosulu Rodericu Borgia, numitu Ales-
-sandru VI, ce occupã de la 1492 scaunulu
-papalu.

De la Rom'a avea se-i se dee si lovi-
-tur'a. Acolo joculu era si mai lesne, ca in
-Florentia, unde inca majoritatea poporatiu-
-nei era pentru Savonarola. Din Rom'a se
-potea da deci lovitur'a cea mai formidabile,
-fiindu ca lovindu pre ereticulu, era lovitu
-si democratulu, barbatulu de statu si refor-
-matorele besericescu si morale. Deci aristo-
-cratii si calugarii nu despretiiau nici unu
-mediolocu pentru de a potea aprinde rugulu
-in Florentia. Prudent'a si astut'a Roma inse
-nu intrebuintia indata mediulocele salle celle
-mai aspre, pentru de a constringe la amu-
-tire pre curagiosulu calugaru. Primulu bre-
-vetu allu papei adressatu cãtra Savonarola
-era demolu, aproape recunoscutoriu, numai
-se se presentedia la Rom'a. Dara ellu sciu

se se ferisca prea bine de a cadeã in curs'a
-acesta. Atunci in Rom'a se luara mesure
-mai severe. Deocãmdata priorulu i fu in-
-terdissa predic'a sub pedepsa de anatema.
-Acesta interdicsere fu motivata prin „falsulu“
-limbagiu profeticu allu lui Savonarola. Fara
-indoiela profeti'a lui Savonarola, precum
-era partea lui cea mai tare, asiã era totu-
-odata si cea mai slaba. Essistu fiantie de
-omeni de o dispusetiune profetica cari au
-presentimente alle punctelor decisive in is-
-toria. Savonarola inca era un'a din acelle
-fiantie. Ellu a fostu contemporanu presim-
-titoriu, ce simtia mai adencu corruptiunea
-besericea si a patriei salle. Dara ellu era
-totu pre atatu de multu convinsu despre
-sublimitatea poporulu seu, a cristianismu-
-lui si a naturei omenece: dorerea acest'a
-si convingerea acest'a lu-facura profetu.
-Daca ellu in decursulu carierei salle se in-
-credia prea multu acellu talentu allu seu,
-apoi acest'a fu o fatala illusiune, pre carea
-o au espiatu cu morte sa.

Daca inse pap'a de repetite ori usedia de
-profetie lui pentru ca se-si motivedie tiran-
-nicele mesure luate in contra genialelui calu-
-garu, apoi acest'a nu este, decatu numai
-unu pretestu mincinosu si perfidu, pentru ca
-in facta petr'a obstaculosã totu-si era numai
-directiunea reformatoria pre terrenulu bese-

castiga si face se între in cabinetu doue d'entre celle mai eminente capacitati, si cu osebre mi-a succésu a indupléca la acest'a pre excellentulu barbatu (Ghiczy), care pre langa tote ca se affla in una etate forte inaintata, si cu tote ca in unele cestiuni pare-rile salle divergedia de alle collegiloru sei, totu-si a avutu in peptulu seu atatu sentiu de devotamentu patrioticu, încatu in fine s'a resolutu a luá asupra-si regularea stării financiare a statului nostru.

Dupa schitierea acestoru intemplete, onorab. camera, sum siguru, ca nu va insiste ca noi se desfasuramu unu programu detaliatu, ci se va multumí deocamdata numai cu dechiaratiunea ce o damu, ca scopulu nostru celu d'antâiu si celu mai d'aprope este, a pune capetu calamitatiloru financiare si economice, cari singure au provocatu crisea si au creatu situatiunea actuala: astfelu dara programulu nostru urmedia esemplului datu de onorab. Camera prin esmittera commissiunii de 21 membri.

Unoru-a li se va paré, pote, ca sfer'a activitatii nostre este forte angusta; acelloru-a eu li revocu in memoria cuvintele unui celebru ministru de finantie francesu, care dîse „Faceti-mi politica buna si vi voui face finantie buna.“

In fine d. primu-ministru cere concursulu si spriginulu camerei, ca-ci numai asié spera ca voru poté scapá patri'a de periculu ce o ammenitia.

Dupa acest'a se cetesce rescriptulu regescu, prin care delegatiunile se conchiama pre 20 Aprile in Budapest'a.

Daniilu Irányi, avendu in vedere ca §. 27 allu art. de lege XII din 1867 dispune, ca ministrii affaceriloru commune se nu se amestece intru nimic'a in affacerile interne ale unei-a séu altei-a parti a monarchiei, — se vede necessitatu a protestá contr'a procedurii si ingerintiei lui Andrassy, care a calcatu legea si, venindu la Budapest'a, si-a pusu carulu in petre spre a face sé între n ministeriu unulu séu altulu d'entre candidati. Totu-odata oratorele si-osprime parere de reu facia cu acei membri ai guvernului, cari n'au sciutu séu n'au avutu suragiulu se respinga acestu amestec il-egalu allu lui Andrassy.

Ernestu Simonyi este intru tote de acordu cu d. Irányi si dechiara, ca d-sa cu parti'a d-salle nu voru sprigini acestu guvern. Oratorele se apuca apoi si reflecte-lia lui Col. Tisza, care, dupa informatiunile ce au transpiratu in publicitate, s'ar fi esprimatu cátra Domnitoriulu, ca daca nu se va effectui acum una resolvere mai salutaria a cestiuniloru de dreptu publicu, atunci tier-t'a va se ajunga pre man'a agitatiuniloru ultraistiloru. Oratorele proteste-dia cu tota resolutiunea contr'a insinuatii, ca dora stang'a extrema ar avé de cugetu a in-scená agitatiuni nepatriotice, cari ar poté se peri-

clitiedie baremi numai cátu e negru sub unghia auctoritatea si demnitatea statului.

Ministru-presiedinte Bittó: Cu concessiunea onorab. camere voi se facu ore-cari observatiuni la especturatiunile lui Irányi si Simonyi. Precum vedu d. Irányi se basesia numai pre arguminte scoose din diurnale, candu díce ca cu occasiunea formarii noului ministeriu s'a calcatu art. de lege XII din 1867. Eu potu se assecuru pre d. deputatu, ca cu privire la formarea acestui cabinetu eu cu nime altulu n'am intratu in attingere, decatu cu Domnitoriulu, care este person'a unica competinte in assemeni cestiuni. Daca cum-va am convenitu si am conferatu si cu d. Andrassy, acest'a nu s'a intemplat cu respectu la demnitatea sa de ministru allu affaceriloru esterne, ci cu respectu la person'a sa; ca-ci marturisescu ca eu cerstediu pre d. Andrassy de cáte ori d-sa vine la Pest'a. — Ce se attinge de dechiaratiunea dlui Simonyi, ca adeca d-sa n'are incredere in acestu ministeriu, voui se observu numai atát'a, ca nice n'am appellatu la d-sa dupa incredere. Eu am cerutu spriginulu patrioticu si nu increderea unei-a séu altei-a frac'tiuni.

Colomanu Tisza: N'am de cugetu se intru in polemia cu d. Simonyi. Attaculu d-salle indreptatu contr'a mea n'a fostu nice parlamentariu, nice loialu. Dlu Simonyi insu-si a díssu odata, ca daca cine-va, chiaru si daca nu este ministru, inse este officialmente chiamatu de Domnitoriulu la audientia, nu este consultu ca celle petrecute in acea audientia se le publice si debata. Daca cum-va asiú voi se intru acum in detafuri, atunci aru trebui se facu chiaru aceea ce dupa parerea dlui Simonyi nu este consultu a face. Dar ataculu d-salle este neloialu si din altu punctu de vedere; ellu se basesia numai pre reportulu unui diurnalu, pre care eu indatu in díu'a urmatoria l'am dechiaratu nu numai de neautenticu, ci si plinu de acun; si filse combina tiuni.

Dupa acest'a presiedintele comunica camerei, ca Georgiu Bartal si Col. Ghiczy fiindu ambii numiti de ministri, si-au depusu mandatele. Presied. va publicá alegere noua.

Csernátony întreba pre ministru presiedinte ca statoritu-s'a ordinea dílle cu privire la obiectele ce sunt a se pertractá inainte de serbatorile Pasciloru.

Ministru-presiedinte Stefanu Bittó respunde: Intru cátu me attinge pre mine între-barea dlui deputatu mi-iau libertatea a observá, ca dorintia mea si-a guvernului ar fi, ca camer'a se nu tiena inainte de serbatorile Pasciloru mai multu de doue siedintie, in cari se se face alegere presiedintelui camerei si a membriloru delegatiunii, éra commissiunea de 21 membri se-si presente reportulu seu, daca cum-va lu va poté gátá in ácestu tempu. Dupa aceea camer'a s'ar prorogá pana dupa serbatori, enunciandu totu-odata ca inainte de 15 Aprile nu se

voru tiené siedintie meritorie. Dupa inceperea siedintiloru meritorie camer'a va luá inainte de tote in debatare acelle proiecte de legi, cari erau puse la ordenea dílle inca inainte de intrerumperea siedintiloru; între aceste in prim'a linia stau proiectele de legi despre introducerea notariloru publici si despre ordinea advocatiloru. Dupa aceea voru urmá nouele proiecte alle guvernului.

Presiedintele enuncia apoi, cu consentimentulu camerei, ca alegerea noului presiedinte se va face in siedintia de mane si ca pana in 15 Aprile nu se voru mai tiené siedintie meritorie.

Svetozaru Mileticu interpeliedia pre ministru de cultu si instructiune publica, ca are de cugetu a convocá cátu mai cur-rendu congressulu besericescu serbescu? — Interpellatiunea se presenta ministruului concerninte.

Siedintia se redica la 1 1/2 ore.

„Orientulu Latinu.“

In unulu din numerii precedenti luaseramu prealabilmente notitia, cum-ca sub titulu „Orientulu Latinu“ va se appara in Brassieu, cu 1/3 Aprile, unu nou díariu romanescu. Cáte va díle dupa aceea, scirea impartesita de noi se constatá prin chiaru apparitia numerului primu allu acestui nou organu de publicitate. Precum vedemu din acestu numeru proprietariu si editoriu allu díariului este d. Arone Densusianu, redactoru respunditoriu d. Teofilu Francu, éra primu colaboratoru internu d. professoru gimn. I. Lepadatu. De si titulu singuru contine cca mai espressa si mai semnificativa programma, si de si numele barbatiloru aici mentionati potu fi de ajunsu pentru assecurarea, ca noulu díariu nu pote se urmedie decatu unu programu nationalu, unu programu din tote punctele de vedere romanescu, — totu-si spre mai usiora si mai buna orientare a publicului cetitoriu, inregistrámu aici parte cea mai essentiala a programului seu, facia de care ori-ce alta recomandatiune este superflua. Partea generale se resumme in urmatoriele lineaminte:

Romanii, politicesce despartiti, sunt prin aceea-si origine, un'a si aceea-si limba, prin acelle-si datine, atatu de uniti, atatu de inghiagati la olalta, in cátu potu fi invidiati de celle mai mari si mai luminate popore. O impregiurare acest'a, care la straini le pare unu ce misteriosu. Dreptu aceea, unirea spiri-tuale, unirea in idei, unirea in dezvoltare nu pote se fia decatu un'a din celle mai inesorabile consecintie.

Noi trebuie se cultivámu, se inaltiamu si se tienemu santa acesta unire.

anatem'a asupra lui Savonarola ca asupra unui rebellu si ereticu. Franciscanii, cei mai inversunati inamici ai priorului dominicanu, erau insarcinati cu publicarea acestui blestemu anatematicu. „Numai D-dieu se nu me oscomunica, de cei-lalti pucinu m'á pasa,“ astfelu se consolá escomunicatulu, care inse intr'aceea nu éra lenesiu de a tramitte papei si publicului mai mare epistole justificatorie.

Nu multu dupa aceea erupse o pestilentialia, carea durá din Iuniu pana in Augustu. Nemica nu este mai admirabile ca portarea lui Savonarola in tempulu acestu-a de sufferintie. „Eu remanu aici“ scriá ellu fratelii seu Albertu, cu dat'a de 14 Augustu, „pentru de a consolá pre desperati, atatu pre confratii mei, cátu si pre laici. De si am fostu rogatu de confrati si din partea laiciloru de a plecá de aici in locuri mai puocinu periculose, dara eu totu-si nu am voit se parasescu oitiele. Afati ca este neconceptibilu bucuria divina ce o incerca animile acelloru-a, cari atatu in viatia, cátu si la morte au creduitu in Ddieu.“

Nu ne potemu opri aici la incercárele de pacificare facute in a dou'a diumetate a annulu acestu-a din partea deosebitiloru signorie alle republicei Florentine, pre la pap'a si pre la cardinalii mai toleranti, parte

Dar' mai multu: romanii, inaintu pune petiorulu pre acestu pamentu ventatu, au essitu din caminulu si nulu marei si gloriosei ginte latine. aceea precum prin origine, totu a romanii, latinii orientului, au se tiena desvoltarea loru spiri-tuale la mare latinu din occidentulu Europei. Dacu grafice suntomu taiati de ea, daca am unu siru de secli isolati si spiri-tual totu ce nu avemu inca séu ce amu in decursulu seculiloru, avemu se impatamu de la ea ca de la o sora buna casa parintiesca. Trebuie se incopie unirea spiri-tuale.

Aceste sunt in generalu principii cari voru fi totud'un'a devis'a „Orientulu Latinu.“

In speciale. Facia cu romanii din stro-Ungari'a acestu díariu va aporaturile si interesele loru politice pre cunoscutulu programu nationale. Orde grele sunt impregiurárele in cari dreptulu d'a luptá pentru essistintia si

Cellu ce nu-si apera acestu dreptu nuncia prin insu-si faptulu la benefactura culturei si-si compromitte dreptulu la stintia. Cestiunile nostre nationale, orde grele si delicate voru fi dupa tene vomu tiené de cea mai strinsa de a le studiá cu tota seriositatea si a parere a despre elle chiaru si cu per d'a rateci, ca-ci rateciundu se afla ade-

Facia cu romanii de dincolo de patri, calcandu preste daunosulu proclismu si separatismu de pana acum, nile, drepturile si interesele loru le considerá si tratá ca pre alle nostre.

Pre terrenulu bisericescu vomu pentru conservarea si dezvoltarea cestiunii nostre bisericesci orientali, imbunatatarea starei preotimei si innovetiametului, de la care depinde lu rea si morala poporului si vomu odata pentru totu d'aun'a certele sionali.

Pre terrenulu socialu vomu ca strainismulu ce lovesce in facia totu romanu, egoismulu miserabile dinaintu rui-a nimicu nu este scumpu si santu latanismulu si traficulu sub firm'a nilitatii, indifferentismulu, ce sugrumas cere celle mai binefacatorie inpre servilismulu ce degrada si omora spulussulu ce paralizeza ori-ce dezvoltare riale. Acestea si altele ca acestea le demasoc in tota goletatea si vomu lupturmatu si cu tota asprimea in contru

Vomu incungurá in diariulu certele si frecárele personali in cátu nerea si inradacinarea principiiloru, cari luptámu nu ne voru impune riuulu. —

In sfer'a literaria nu vomu cruti ostenela spre a dá publiculu product

ricescu, sociale, politicu si democratu allu lui Savonarola. Acesta gura atatu de puternica si cam necomoda trebuie se ammutiesca pentru totu-deun'a. Inse pap'a nu se multumí numai cu acest'a. Ellu ordoná conventulu de la St. Marco se se reintorca éra-si la congregatiunea lombardica. Intempinandu inse acestu ordinu papalu o resistentia energica basata pre motive palpabile, pretinse ca conventulu se se alipesca de cellealte monastiri dominicane tuscoice. Este claru si evidentu, ca intentiunea papei éra de a stinge prin astfelu de mesure focularulu ideiloru si aspiratiuniloru savonarolane.

Dara nici Savonarola si nici conventulu nu se suppusu ordinului. Conventulu apela si se basa pre consimtiementulu datu pentru independen'tia autonoma a conventulu de la St. Marco, éra Savonarola negá, ca ellu ar fi unu profetu mincinosu, dícendu ca: pentru religiunea crestina nu este stricatosu daca cine-va predice viitoriu, numai se nu fia in contr'a credintiei, a scripturii, a moralei si a ratiunei fresci. — Ellu contrapunea ordinulu papale, ordinulu dumnediescu dícendu ca: ellu predica nu ca tramissu de omeni, séu de vre-unu despotu, „ci de acellu-a, carele este domnulu toturoror domniloru.“ Astfelu potera impregiuráriloru in cari se afflá, pentru ca se si

remana consecintie facia de consciintia, detorintiele si missiunea sa, lu constringean totu mai multu pe a se provocá cu ori ce occasiunea la auctoritatea divina, pre carea ellu nu o mai potea recunosce in poteri pamentesci. Acea ce pap'a in Rom'a nu isbuti prin breveturile salle, se incercara a o face compannacie in Florentia atacandu pre priorulu ca predicatoru prin demonstratiuni. Cu occasiunea serbatorii innaltării la ceru in annulu 1497, cam pre la finea serviciulu divin in beserica catedrala unde Savonarola si-tienea predicele, ei insonara unu scandalu ne mai auditu. In urm'a acestui incidentu revoltatoriu, Savonarola consiliatu fiindu de cátra signorie, intrerupse predicele salle. Dara lipsindu-se astfelu de forti'a cuventulu desvolta ellu acuma unu zelu si mai intensivu in scrierea si tramitterea de epistole pre la amicii sei pentru aperarea personei si a causei salle.

Este probabilu, ca contrarii lui pentru aceea intreprinsera pasi asié de temerari in contra lui, pentru ca sciau, ca voru fi protegiati de pap'a. Se pote ca ellu insu-si indemnatu prin scirea primita, despre celle ce se intemplesera in Florentia se decise a grabi lovitur'a de morte. Siguru este, ca dejá in 12. Maiu 1498 Alesandru emisse o bula, in care ellu enuncia

prin tramissii loru parte de a dreptulu tru ca se castige pentru Savonarola, pre tempulu acellu-a se moderasse, éra rea de anatema si permissiunea de a éra-si se predice. Astfelu se pareá, ca titulu Florentinu considera causa lui Savonarola de identica cu a sa. Dara negu se prelungira annulu intregu fara se vre unu resultatu favorabile pentru temisatulu.

Intr'aceea oppositiunea castigá in ce unu terrenu mai mare. O cestiune prospeta in favorulu regimului ceicu, care fu supprimata intr'unu sangerosu, probá acest'a pana la evi. Chiaru si reform'a sociala pareá peric. Jocurile asarde si viatia desfrenata, éra gea Savonarola, iau dimensiuni inspirtatorie. Se taca ellu si de aici inainte a carui voce éra dedata a insufflá in rentia unu respectu neclatinatu si páiá din nou foculu, ce amenintá a ge? Pre langa acestea se mai adaug speranti'a unei impacári cu Rom'a mai potea retiené. Ambasadorulu Flore, acolo comunicasse signoriei, ca nu se invoiecase sub nici o conditiunite lui Savonarola se predice de pr vomu. A tacé pentru totu-deun'a, ac

ramurile si câtu se pote mai multe si
bune. Un'a din principalele datorie ale
risticii este d'a nu lasá nejudicate, ne-
tate operele ce aparú.

Astu-feliu acestu diariu va tiené cu
erintia contu d'acesta datorie prin o cri-
severa dar' binevoitoria si catu se va
instructiva.

De ce mare si vitale importantia sunt
di cestiunile economice si comerciale,
vertosu pentru romani, de sub a caroru
ore strainii se incerca a trage si a usurpá
estu terrenu, — credemu cá e convinsu
eclne.

Dreptu aceea aceste cestiuni le vomu
mari si tratá cu deosebita attentiuine.

Diariulu va esi de doue ori pre septe-
ma, *mercuria* si *sambeta*, incependu din
1 Aprilé 1874 in formatu de 4 colone, si
la imbracisarea publiculu depinde cá
lu scotemu de mai multe ori pre septe-
ma. — Abonamentulu: pre annu 10 fl.,
trei luni 2 fl. si 50 cr. Pentru Romania
annu 30 lei noui, pre trei luni 8 lei
si. Abonamentele au a se transmite francate
redactiune in Brasiovu, *strad'a funariloru*
nuu Nr. 192.]

In firm'a sperantia cá „Orientulu
atinu“ va affá cellu mai caldurosu
originu la carturarii poporulu romanu,
dorimu viet'a cea mai indelungata si
ocessele celle mai stralucite.

Din Transilvania, in 17/3 1874.

Onor. Red! Una correspondintia din
Transilvania cu dat'a 10 Marte, publicata
foia „Albin'a“ N. 17. a. c. de la nisce
archidiecesani, me indemna a me rogá, sé
sevoiti a prim' in pretiu't'a Dyostre foia
„Federatiunea“ urmatoriele observari:

Motivulu carele m'a indussu a face ob-
servarile acestea la numita correspondintia,
este cá dora asiu dubitá pre unu mo-
mentu, cumca interpellatorii archidiecesani
ar prim' de la locurile competente des-
crirele necesare despre intrebarile facute;
si dora cá asiu poté crede pre unu mo-
mentu, cumca suspiciunile facute ar avé
si care motivu; — indemnulu la obser-
varele acestea este a constatá cumca inter-
pellantii archidiecesani (?) sunt omeni plini
de trantate si individia asup'ra vicariulu
archidiecesanu, cari nu au altu scopu de-
t'a tranti in publicitate cu scorniture
besci si a innegri in modu nerusinat
de cá si cellea mai bune intentiuni alle
vicariulu archidiecesanu, — deci scopulu ace-
stintempnari este de a reduce acestea
la adeverat'a loru valore.

Amu cugetatu cá dora se voru fi sa-
ratu interpellantii archidiecesani cu inne-
rile spurcate ce le a trantitu asup'ra
vicariulu archidiecesanu inaintea alegerei no-
i metropolitu, se vede inse cá acellu clu-
de mincinosi e bine organisatu si nu

ocusse lui nici odata prin minte. Per-
siunea in fine i-o dete signori'a in sa-si,
de venisse la carma cu 1 Ianuariu 1498.
erá cuprinsa cu totulu de spiritulu si
minti'a lui Savonarola. A dou'a di dupa
rarea sa in functiune i dete permissiunea
a predicá éra-si in decursulu postulu in
cedrala. Astfelu intrá ellu, in butulu op-
tatiunei clericale si a calugariloru din ce-
ra, urmatu de o imposita masa de po-
ru, in catedrala in diu'a de 11 Februariu
fienú un'a din cele mai elocinte predicé
e salle despre cartea Exodus. Cu acesta
caziune ellu redicá manusi'a de inamicité,
si se aruncasse din partea Romei.

La Rom'a, unde inimicii tramiteau in-
o copia de pre fia-care predicá, ce o
de priorulu, fiesce cá amaritiunea crescéá
la gradulu supremu. Pap'a Alesandru
menintá Florenti'a cu unu interdictu,
ca nu va curmá activitatea revolucioná-
a acestui fiu allu stricatiunei. In per-
sistat'a acest'a, nou'a signoria care fu-
e alessa pentru lunele Martiu, Aprile si
in majoritatea sa érá compusa din
scribi anti-savonaroli, decisse a interdice
ce conventare, curagiosulu predicatoru,
e acuma si-stramutasse loculu din cate-
dra in beseric'a monasteriulu seu.

Savonarola se suppusse decisiunei signo-

inceta a suspicióná toti pasii Vicariulu ar-
chidiecesanu pentru ca in modulu acestu-
a sé nu-lu lasse a resuffá unu momentu.
— De abiá a sositu Vicariulu archidiecesi
de la installatiunea noului Episcopu din
Aradu unde a datu dupa correspondintiele de
acolo, probe cá d'insulu e in culmea chia-
marei salle, si ecca! comitetulu minciuniloru
a si affatu nisce suspitiuni prin cari tintese
a disereditá pre Vicariulu inaintea noului
Metropolitu, batendu si pre acestu-a in
ochi, cá pentru ce s'a substituitu prin vi-
cariulu la installatiunea din Aradu pentru
ce i-au datu ocasiune a se face cunoscutu
pentruce nu-lu tiene inchisú, si nu-i astupa
gur'a, dar cu deosebire se silese a-i rumpe
increderea si a-i miciorá meritele.

Dar astu-feliu de scornitori nu Vicari-
ulu, ci tocmai interpellatoru archidiecesani
speru, cá li va rumpe odinora capulu.

Daca interpellantii archidiecesani ar fi
omeni cu simtiuri nobile, nu ar fi avutu
lipsa pentru a-si castigá informatiunile neces-
arie, despre nesce faime, de publicitate, ci
ar fi potutu sé se adressede de a dreptulu
cátra Pr. Ssa Parintele Metropolitu care,
de siguru, neatingundu-lu faimele interpel-
lantiloru, li ar fi datu desluceri, si i-ar fi
luminatu cu lumin'a adevérului. — Dar me-
temu cá acestu soi de omeni nu voru fi
nici una data luminati, cá-ci orbi'a loru e
coplesita cu albeti'a invidiei si a egoismulu,
bola ne vindecabila. — Cu privire la prim'a
faima sum de parere, cá dupa principulu,
cá „faim'a se latiesce ca ventulu“ ar fi tre-
buitu sé audia si alti archidiecesani de ace-
sta faima, dar sinceru marturisescu cá prin
tienturile nostre forte aproape de resiedin-
ti'a metropolitana nu s'a auditu nimica. —
De asemenea nu s'a auditu nimica nici de-
spre a do'a si a trei-a faima. — Cugetu
dar a fi constatatu si fora deslusiro, faimele
de mai susu a le fi redusu la adeverat'a loru
insemnetate, adéca la aceea cá voru fi min-
ciuni ca tote municipiunile, date in publicu
cu scopulu arretatu mai susu. Astu-feliu de
iscoditure inse asta-di, cugetu cá nu pro-
ducu nici unu folosu, si ar fi bine daca in-
terpellantii ar privi mai multu in sfara asu-
pr'a legioneloru de inimici straini si a nu-
mai totu semená ura interna in criticele im-
pregiurá de asta-di; éra cucon'a „Albin'a
ar face mai bine sé adune, ca albinele si sé nu-
si achimbe firea cu a vespiloru, cari numai
impungu dar miere nu aduna, cá-ci ca ve-
spe nu-si va plini missiunea

Unu Archidiecesanu.

Respunsu respectuosu la unele întrebări confidentiale.

Insinuandu-se mai multi stimati amici
si cunoscuti cu prenumeratiunile la opulu
meu „Margaritariu“ publicatu in Nr 2 „Fe-
derat.“ a. c. totu-odata me întrebára: ore
scote-se-va de sub pressa pana 'n Rosalie?

riei. In 18. Maiu 1498 Savonarola si-tienú
ultim'a sa predica, ce se terminá prin ur-
matoriele cuvinte frumose si admirabile, cari
esprima totuodata sigurantia in victori'a fi-
nale a causei salle, chiaru si dupa nimicirea
personei salle: „Lassati numai ca se luere
D-dieu! Eu sciu, cá creatiunea lui trebuie
sé progessede. Ellu a fostu maestrul totororu
profetiloru si allu santiloru. *Maestru este,
care conduce ciocanulu si dupa ce s'a servitu cu
ellu, la lucrulu seu, nu-lu mai redica, ci lu
arunca.* Astfelu o facú ellu cu Eremia,
pre care dupa predic'a sa, lassá sé-lu petri-
fice. Astfelu o va face si cu ciocanulu ace-
stu-a, dupa ce se va fi servitu cu ellu in
modulu seu. Cu câtu este mai grea chiama-
rea, cu atâtu va fi mai sublima si corona.“

Inca unu mediulocu întrebuintá ellu
pentru purificarea besericéi de la crestetu
si pana la picioru, unu mediulocu, care se
probasse inca pre la inceputulu acellui se-
clu, dara fara rezultatulu doritu. Acestu medi-
locu érá idea unui conciliu reformatoriu.
In secretu si in tonu seriosu adresá ellu
epistole cátra imperatul romanu-germanu
Massimilianu, regiloru Franciei, Spaniei,
Angliei si cátra regele Ungariei, in calita-
ea loru de primi suverani ai crestinetáti,
in care ellu i provocá sé faca dispositiuni
pentru conchiamarea sai astfelu de con-

Sum in placut'a pusetiune a li respunde:
cumca pre atunci nesmintitu, — si de cum-
va DD. prenumeranti si collectori voru grabi
cu prenumeratiunile inca si mai currendu
va essi de sub tipariu.

D'entre prenumeranti, pana acum, Cle-
rulu teneru din Sabtiu s'a insinuat in tr'unu
numeru considerabilu. Onore voue fratiloru
teneri! veti avé ocasiune a culege — ca
albinele natiunei — multa miere de pre flo-
rile campului: filosoficu-morale-estetico, —
din „Margaritariu“ a caroru publicare asié
bucurosú o imbracisaratí.

Deci prelanga tote cá tempulu e nefa-
voritoriu pentru publicatiuni de prenumera-
tiune, candu domnescu totu felulu de crise
finantiale, ministeriale, de cereale s. a. —
totu-si nu potemu ignorá, ce unii natura-
listi esperti spunu: cá, margaritarielu, for-
mandu-se in fundulu marei candu ast'a e mai
viforosa, mai turbata, nu sunt lucruri de
tota dillele, — prin urmare pentru pretulu
„Margaritarieloru“ intrinsecu ne incumetámu
a trage de nou attentiuinea O. publicu la
publicarea essita in Nr. 2 „Fed.“ a. c. cu
rogare: ca DD. prenumeranti si Collectori
sé binevoiesca a-mi tramite pana in 10.
Aprile a. c. prenumeratiunile, — si fiindu
mai numeroase si numai de diumetate antici-
pando; ca sé se pota acoperi cellu pucinu
in parte spesele tipariulu, — primindu-se
de la amicii confidentiali si affidárele serioase,
— dupa cari sé mo potu orientá in privin-
tia numerulu esemplarieloru tiparinde.*)
Satumare, Mart. 16 1874.

Petru Bravu.
protop. si profess.

Unu calletoriu pre callea lui Traianu, Martisioru 1874.

In aceste dille posamarite si fortunose,
in acestu tempu plinu de faime surde, candu
realitatea rigida si de ferru infrena si nimi-
cesce si celle mai moderate illusiuni, spe-
rantie si aspiratiuni; in acestu tempu, dícu,
candu nice una radia consolatoria nu se za-
resce pre orizontulu patriei melle, pre carea
conducatori i inganfati si neconscientisi o
adussera la ruina; in acestu tempu de do-
rere, candu poporele imbrancite si storse de
de lacomi'a brutale a creatureloru, ce in nu-
mele legii committu celle mai mari fara-de-
legi, — nu mai potu face alt'a decâtu in-
clestandu-si manile sé-si deplanga sortea si
sé blasteme pre cei cele-a adussu la marginea
perirei, — in acestu tempu, dícu, întreprinsei
una calletoria pre Somesinlu-mare si Sieu,
si ajungundu in comunitatea Betleanu,
unde ca noutáti alle dillele mi se adussera la
cunoscentia doue intemplaminte de cea mai
trista si deplorabila insemnetate.

In comunitatea Chiusi'a (Középfalva)

*) PS. Sunt rogare cu totu respectulu
si celle-lalte diurnale romane a primi Re-
spunsulu acestu-a in colonele loru.

ciliu. Un'a din aceste epistole, in care ellu
face o critica aspra asup'ra necredinciosulu
papa, se dice cá ar fi prinsu-o ducele de
Milano si ar fi si tramissu-o la Rom'a. Nu
potemu sci, daca celle-lalte au ajunsu la
adresa loru. In totu casulu incercarea a-
cest'a trecea preste poterile unui barbatu.
Érá de prevediutu, cá nu preste multu avéa
sé se intemple o catastrofa tragica. Scimu,
cá Franciscanii chiaru si numai din invidia
erau contrari neimpacati ai lui Savonarola
si totu-de-odata adevérati partizani ai papei
in Florenti'a. Unulu din ei, Francesco da
Puglia, care predicá in decursulu postulu
din annulu 1498 la St. Croce, merse atâtu
de departe, încátu declará a fi gat'a sé suf-
fere prob'a de focu in contra lui Savona-
rola si a causei lui, cu conditiune, daca se
va afla si din partea contraria vre-unulu
gat'a a se suppone acelli probe. Infocatulu
dominicanu, Dominico da Pescia, care pre
tempulu acellu-a predicá la St. Nicolo, unulu
din cei mai fideli partizani ai lui Savona-
rola si la allu carui martiriu trebui mai
tardiú se participe si ellu, declará, cá pri-
mesce provocarea. Tesele a caroru adevéru
voia ellu sé-lu probese atâtu prin argu-
mente, câtu si prin proba de focu, despre
care inse contrarii afirman cá sunt indoiose,
false si amagitorie, erau urmatoriele: „Be-

se infintiasse nu de multu officiu postalú;
unde fu aplicatu unu espeditoriu teneru si
usiorellu de minte. Acestu-a prepadindu cam
1000 fl. v. a. din banii publici, o tulh apoi
la sanetos'a si se oprí ca ostasiu in tr'unu
Regimentu de linia, unde intrá de buna
voia. Acellu officiu postalú, audu cá de
atunci nu mai functiunedia, si respective a
interruptu comunicatiunea cu Nasaudulu,
prin ce poporulu din giurulu acellu-a suf-
fere una mare si grea lovitura, avendu de
a correspunde pre venitoriu éra-si pre ve-
chi'a linia-odata la Bistriti'a si-apoi d'acolo
indereptu la Nasaudu.

Allu duoilea incidentu ce-va mai re-
centu s'a intemplatu in Betleanu. Maestru
postalu de aici, Aug. Csomofay, care totu-
odata e si espeditoriu, din teatralistu vitezu
ce érá a ajunsu cu ajutorulu stapánirii pre-
sente nu numai la acestu postu, care i dá
la dispusetiune bani publici, ci prin patro-
narea estinsa a Dlui comite supremu Bethlen
Sándor i se mai acatiá de gutu si notaria-
tulu cercualu allu Betleanulu. Acestu dom-
nisiuru nu pucinu inganfatu, affá de bine
si consultu a face si ellu ce facu altii, cari
traiescu dupa spiritulu tempulu ungurescu.
Dupa unii dinsulu inca ar fi defraudatu
statulu cu 1400 fl., érá dupa altii numai cu
4-500 fl.; — atât'a inca e destullu spre
a binemeritá de caus'a domniloru de la po-
tere, dar totu-odata si de a nostra. Totu
reulu ce i s'a intemplatu este cá fu suspen-
datu din postulu seu de espeditoriu postalú,
care se concediú altui-a pote mai dibaciú
in apucature. Cine are de patronu pre unu
supremu comite conte, érá de cumnatu pre
vice-comitele Paullu Szarvadi, nu usioru
pote sé ajunga a gustá effectulu salutaru
allu justitiei. Cu tote aceste inse poporulu
apesatu spera, cá domni i siefi ai municipi-
piulu nu se voru mai întrepune pentru ace-
stu domnu cu musca pre nasu, si asié va fi
cu potintia a-lu scote si din functiunea sa.
de notariu cercualu. — Vedéremo.

Busiacu, 18 Mart. 1874.

Pré st. Dle Redactoru! In 17 a l. c.
voindu a telegrafá la Oradea-mare, telegram-
mulu l'amu tramissu prin espressu unui
concediutu allu meu, — conceputu fresce,
in limb'a romana — ca sé-lu predee officiu-
lu telegraficu din Bai'a-mare. — Concre-
diutulu meu, sciindu pre bine insemnetatea
scopulu telegrafárii, a facutu destullu cu
tota promptitudine cererii mele; inse fu mare
mirarea mea, rescriindu-mi acellu-a, cá te-
legrammulu meu conceputu romanesce nu
l'a primitu off. telegr. ci concediutulu meu
a fostu silitu a-lu traduce pre unguresce
prin unu studinte gimnasialu de acolo.

Faptulu neghiobu allu officialulu telegr.
m'a insultatu in tr'unu gradu atâtu de mare,
in câtu am affatu cu scopu nu numai a ad-
duce la cunoscentia publica acestu incon-
venientu; ci totu-odata a cere deslucire, cá

seric'a divina semte lips'a unei reforme. Ea
va fi mai antáiu pedepsita si apoi reformata.
Dupa aceea va urmá convertirea necredin-
tiosiloru. Tote acestea se voru intemplá in
viitoriulu cellu mai de aproape. Eacomunica-
tiunea publicata asup'ra lui Savonarola nu
are nici o valore si e inacceptibila. Cellu ce
nu o pazesce unu comite nici nu peccatu.

Prob'a de focu ajunsu a fi obiectulu
cellu mai interessantu allu conversatiuni-
loru in cetatea întreaga. Toti se interessau
de ea, din motive deosebite. Signori'a luá
causa in man'a sa si chiamá partidele ina-
ntea sa. Se pote, cá ea in esperimentulu
acestu-a credea a fi affatu unu mediulocu
de scapare. In 30 Marte Domenico si Fran-
ciscanulu Rondinelli, care passise in loculu
lui Francesco si depusera subscriptiunile,
acellu-a cu adausulu: „in sperantia, cá prin
poterea lui Ddieu voui essi neattinsu din
fiacári, spre onorea numelui seu sacru, spre
probarea acestoru adevéruri si pentru feri-
cirea sufleteloru;“ érá acestu-a cu declara-
tiunea: „de si credu, cá voui arde, dara
pentru fericiirea sufleteloru sum multumitu.“

(Finea va urmá.)

essiste vre-o ordinațiune, séu lege, prin care acestu dreptu inca se denega in imperiulu dualisticu? ca astfelu se ne scimu orientá. Éra de nu essiste, dorescu din interessu nationalu, ca respectivulu officialu se se traga la respundere pentru assemene abusu.

Prin publicarea acestei procedur necualificabile am voitu, totu una-data me justificá si pre mine inaintea acelloru DD. din Oradea-mare, care prin telegramulu meu ungurescu au potutu fi neplacutu supprinsi.

Vasilii Popu
parochu in Busiacu.

VARIETATI.

(Ardere de paduri in Transilvania) Diurnalulu „Herm. Z.“ primu o anuntiari din Oresti'a cu data de 14 Marte: cá la 9 ore a. m. s'a intemplat o ardere in partea resaritena a padurei de langa Oresti'a. Padurea érá tenera, numai de 12 anni désa si tufosa. Stingerea ei se efeptu prin paditorii padurei si prin mai multi lucratori cari au sositu la facia locului. — Territoriulu devastatu prin focu este de 5 jugere. Abia se fini calamitatea candu partea apuséna a padurei totu de langa Oresti'a, se incinsera intru o mare de flacara, dupa, med. la 2 ore. foculu fu atitiatu prin unu ventu veheminta. — Stingatori la inceputu nu s'au prezentatu intru unu numeru indetultoriu, pentru aceea foculu ocupasse o estensiune totu mai mare prin tufele si erburile uscate. — Inaintea personalulu stingutoriloru, sosira mai multi pompieri, cari facusse mare servitiu cu instrumintele loru. Afara de acesti'a mai participara la stingerea focului dintre orasieni vre-o 45 de individi, cari nu arretara energi'a, ce pofiti periculu; mai departe 9 boemi, cari locuescu pre muntii din apropierea padurei, si 13 oigani. — Se prefacu in cenusia o padure frumosa de stejari, numai de 11 anni, cuprindendu o estensiune de 65 jugere, si langa acest'a un'a numai de 4 anni cu unu territoriu de 40 jugere. Particeu'a din urma a mai arsu odata in 1 Maiu 1869; ér de la ver'a annulu 1870 au inceputu a o cultiva intru unu modu arteficiosu, si de atunci crescea forte frumusu, incatu stejarii ajunsesse la o naltíme de 10 coti, si candu a ajunsu annulu allu 11, naltímea loru se urca la 3/4, stangeni. — Arderea din urma durá de la 2 d. m. pana la 8 ore ser'a. — Totu in díu'a acea, mai in acellu tempu consummá foculu o parte din padurea comunitatei Kasztó. — Partea cea mai mare de padure a comunitatei amintite — érá periclitata. Dar lauda locuitoriloru, cá vre-o suta de barbati, femei, copii alergara la faci'a locului cu cea mai grabnica rapelime, si cu o energia laudabila taiara unu mediu, care servi apoi pentru stingerea focului. — Privindu bolt'a ceriului din Oresti'a, o vediura rosia in mai multe locuri totu de arderi de paduri; asiá in directiunea sudica oatra Buitur si Barosviz, ér catra Hatiegu — aproape de Bossorod si Kis-Oklos. In directiunea nordica din colu de Muresiu pana la Bokaj si Rekeyefalva. — Aceste trei arderi — dintre cari cea de langa Kis-Oklos a trebuitu se fia forte mare — au duratu de la 9 pana la 10 ore noptea. Elementulu fu nadusfu prin o neua, ce incepuse a ninge inca in noptea acea.

(Advocati noui.) Nici-odata n'amu fostu in una assemene placuta pusetiune ca acum, candu venimu a inregistrá in acesta rubrica unu numeru asié frumosu de advocati noui si totu-odata noui luptatori si aperaturi ai drepturiloru si interesseloru poporului ai carui fii adevirati si devotati sunt ei. De la annulu nou incoce tagm'a advocatoriloru romani se intari cu poteri noue, considerabile. In acestu scurtu restempu depusera censur'a advocatiale inaintea tablei rogeci de aici: DD. Coriolanu Bradiceanu si Gruia Liuba, din Banatu; DD. Gerasimu Ratinu si Ioanne B. Lemeni, din Transilvania, si Dl. Ioanne Popu din Satmaru; — érá inaintea tablei reg. din Tergulu-Muresiu Dlu Octavianu Sorescu, care in cur-

rendu si-va deschide cancelari'a de advocatu in Brasieu. — Li dorimu la toti successulu cellu mai stralucitu pro carier'a de advocatu, carea in tempulu de asta-di este uniculu limanu, unde juristulu romanu este mai pucinu espusu iniurintiei si vessatiunii unguresci.

(Tinerimea romana din Paris) a presintatu d-nei Michelet, printr'o deputatiune urmatori'a adresa de condolintia: „Domna! In numele tinerimii romane din Paris, a acelei tinerimi, care si-a semtitu anim'a batendu-i cu mai multa potere ori de câte ori s'a atinsu de operele maiestruului, ni permittemu a veni se vi adressámu aceste câte-va linie. Fia ca cuvintele nostre slaba marturia d'unu profundu respectu si d'o recunoscentia eterna, se ajunga pana 'n anim'a marelui barbatu care a iubit atátu de multu. — Mai pucini ferociti de cátu cei nascuti inaintea nostra, nu cunoscomu pre Michelet de cátu prin operele sale: nu ni-a fostu datu se ascultámu cuvintele-i ardietorie de amore si de veritate, pre cari buzele lui le respandea in unde abundante din innaltímea catedrei sale de la collegiulu de Franci'a: si cu tote acestea este una mare onore pentru noi de-a poteá se afirmámu, domna, cá numele lui va sta in animele nostre sepatu pentru eternitate.

Nu: Michelet n'a moritu! Acestu apostulu allu Justului, acestu amantu allu Libertatíi n'aru poté se mora: geniulu este memoritoru.

Michelet este acellu-a care a datu spriginu desceptarii intelectuale a Romaniei: cuventulu séu fecundu a intaritu animele nostre. Sufletulu lui Michelet va fi printre noi ori, de câte ori ni vomu implini detoriele cátra patria. Primiti, etc.

(Doctoru in drepturi.) Dlu Nicolau Dima din Brassieu, dupa ce trecu cu cellu mai favorabilu successu prin rigorsele ce le-a depusu inaintea corpului pofessoralu de la facultatea juridica a universitatii din Gratiu, in 16 l. c. fu promovatu la gradulu de Doctoru in drepturi Gratulandu Dlu Dima la acestu stralucitu resultatu allu fatigieloru sale de studinte, i dorimu si pre viitoriu successesele celle mai stralucite.

(Societatea „Petru Maior“) carea anuciase pre 29 l. c. una siedintia publica, in siedintia sa extraordinaria de Marti ser'a dupa multa lupta si capacitare reciproca a decisu a manarea, siedintieipublice pre tempu nedeterminatu.

(Cetimu in nr. cellu mai recentu) allu díuarulu „Baloldal“ unele reflexiuni din partea colaboratorulu primaru allu díuarulu „Haladás“, allu carui redactoru Mártonffy fu trassu in processu de pressa. — Reflexiunile din cestiunea provinu din anim'a unui patriotu sinceru, care petrecu cu attentione tote miscamentele guvernulu de 7 anni incoce. De mare insomnetate e passagiulu, unde, vorbindu despre tribunalele din 1878 cu occasiunea allegoriloru, de deputati, le numesca cu iburi de cortesia. Intru aderu unu mare adeveru constata acum si de cátra unguri Interesesele partiale si influintia guvernulu se vede in totu passulu domniloru de la tribunale candu dupa tactulu datu de mai susu facura celle mai vetematorie ilegalitati. — Poporulu nostru, haru Domnului! — si-a deschisu ochii si vede miselielie amagitoriloru lui in tota goletatea loru.

(Necrologu.)

„Perisi in a vietiei frumosa prima-vera, Tu, flore de sperantia a giutei romanesci; Ah! plangu si me inforu, d'acesta sorteamara.”

De si sciu, cá ti-e loculu in aferele ceresci

Si mortea, acestu dusmanu nempecatu allu omenimei, érá rapu o flore frumosa din sinulu natiunei rom ne! Nu este mai mare dorere, decátu a privi cu ochii inecati in lacrime o vietia juna, ce promittea multu; cadiendu victima mortii! Unu asiá incidentu dorerosu, cu anima petrunsa de amaritiune, am d'a annunciá adi multu iubitei melle natiuni romane: Zaccari'a Rocsinu jur. a. III. la academi'a de Oradea-mare, unu june daruitu cu rari calitati spirituale, unu june de mare sperantia, dupa unu morbu greu de o septemana, in 28. Fauru repausá in domnulu

si in 2. Marte i-se petrecura remastiele pamentesci la loculu liniscei eterne, in pamentulu seu natalu Ciumeghiu. Lu-gelescu in lacrime de dorere multu iubitei soi parinti: Josifu Rocsinu si Ann'a, n. Siposiu; fratii: Josifu, Paulu, Georgiu si sororile: Mari'a, Ann'a si Andronic'a; lu-gelescu toti consangeni, precum si amici si colegii sei, esprimendu-si cea mai profunda condolintia pentru perderea sa din mediulocu loru, dicundu cu toti: „Sé-i fia tierrin'a usiora si odihn'a dulce.

Unu amicu si collega

Sciri mai noue.

Belgradu, 23. Marte. Scirea, cumcá guvernulu serbescu ar fi sulevatu cestiunea de tributu facia de Porta, din cauza cá acesta ar refusa junctiunea cálliloru ferrate — e cu totulu nefundata. — Consultarile in asta privintia inca nu sunt inchiate.

Constantinopole, 23. Marte. Se assigura: cá ambassadorii Austriei si Rusiei in tote cestiunile mai insemnate voru procede in solidaritate. — Scirea acest'a facu aici mare sensatiune.

Rom'a, 23. Marte. Cu occasiunea serbarii jubileulu de 25 de anni regele Victoru Emanuilu fu felicitatu de gintreg'a Italia. Gard'a nationale este inarmata. La felicitarile senatulu regele respunde: Oper'a nationale s'a indeplinitu, de-ora-ce noi amu impreunatu independintia nostra cu respectarea independintiei altoru-a, si promoverea drepturiloru statulu cu respectarea religiiuni. — La felicitatiunile camerei deputatoru a respunsu: Parlamentulu a datu marele esemplu de libertate, carea prin consentiementulu coronei si allu representantiei poporulu a remasu neviolata. — Consiliulu de statu, tribunallu supremu si curtii de comptabilitate li-a respunsu: Poporele considerera de bunulu cellu mai mare respectarea legii si scutulu drepturiloru sale. — Representantiloru armatei si marinei li respunde: Me bucuru cá me vedu in mediulocu acelloru-a, cu cari mi-am petrecutu tineretiele. — Nici-candu nu voiu uitá de salutea si glori'a armatei si marinei, caroru-a este concredita aperearea drepturiloru patriei. — Representatiuniloru sciintieloru si arteloru li respunde: Periodulu in care intrámu are lipsa de ajutorulu sciintieloru si allu artei. Industri'a si comerciulu voru contribui ca Itali'a se ajunga éra-si la marirea sa strabuna. — Representantiloru comuneloru rurali li respunde: Sum adancu miscatu de manifestatiunile poporatiunii. Unitatea Italiei este acum una garantia pentru pacea Europei. Rom'a ca capitale a pusu base unui principiu salutaru atátu pentru civilisatiune, cátu si pentru religione. Dupa Ddieu avemu se multiu-mimu pentu tote numai vertutii poporulu italianu.

Paris, 21. Marte. Imperiulu otomanu facu una conventiune cu contractantii imprumutulu din 1873. pentru rescumperea celloru 200,000 de obligatiuni cari contractantii le-au luat asupra-si, si cari fusera amortisate de ei. Rescumperearea se va incepe cu 227 franci si 50 cent. in restempu de 6 lune. Éra contractantii imprumutulu amintitu renuncia din partea loru la tote reclamatiiunile si drepturile de optiune cu privire la restulu de 800 mii obligatiuni, si interdicitulu, — in vertutea carui-a gu-

vernulu nu potea face alte imprumuturi nainte de Fauru 1875, — se nimich.

Bucuresci, 22. Marte. Ministri de finacie facu o propunere pentru imprumutu de 27 millione franci si pentru introducerea monopolulu de Éra ministrulu culteloru ceru unu dítu de 700,000 franci pentru rearea mobileloru teatrulu nationalu.

Bucuresci, 23. Marte. Cetatigermani de aici serbara díu'a natalu imperatulu Vilhelmu cu missa celebrata si cu unu banchetu, in care toastulu Phul, cons. de ambassadura, se primu mare entusiasmu. Solemnitatea nu conturbata.

Paris, 22. Marte. Preotulu San Cruz fu prinsu de gendarmi francesi straportatu in Baionn'a.

Burs'a de Vienn'a, 24. Marte 1874

Metalice 5%	69
Imprumutulu nat. 5%	73
Sorti din 1860	103
Actiuni de banca	970
Actiuni instit. de creditu	238
Obligatiuni rurale ung.	75
„ „ tomisiane	74
„ „ transilvane	73
„ „ croato-slav.	75
Londonu	111
Argintu	105
Galbenu	5
Napoleond'or	8

6-1 Anunciu.

Conformu annunciulu de licitatiune fiptu pre 20 Novembre allu annulu trecut care inse nu avu resultatulu doritu, — comu de nou cunoscutu on. publicu, *isvorele de apa minerale din fontanele principale si elle de padure alle Rorszek* cari se bucura de unu renume in tota Europa, mai departe fabric'a de sticla cu 3 curu de topitu, edificiele economice, regalate alte obiecte si drepturi de usufructu — dau din partea comunitatiloru seu proprietarie Gyergyó-Ditro si Szárhegy, arenda pre 6 anni successivi, incependu la 1 Novembre annulu currinte, in intialu puncturiloru si conditiuniloru stato. Licitatiunea se va tiené in 4 Maiu. an. la 10 ore din díu in localitatea officiala a comunitatii Ditro si arenda se va da ce va promitte mai multu.

Summa minima pentru ofertele de arenda s'a statoritu la 40,000 adeca patru-dieci mii florinti pre unu annu, érá doritoriu luá in arenda sunt indetorati a depunemanele commissiunii in bani gat'a, se obligatiuni de statu, dupa cursulu interne vadiulu de 4000 fl. ca 10% din suma totale a esarendarii.

Inainte de licitatiunea verbala se mescu si epistole recomandate subscrisa man'a propria si prevediute cu vadiulu titu in cari e de a se dechiará expresu cá doritoriu de a arenda are deplina recunoscentia despre puncturile si conditiunestatorite si cá le accepta.

Punctele conditiuniloru statorite se ceta in fia-care dí in cancelari'a officiala comunitatii Gyergyó-Ditro, eventualu la cererea expresu se potu si tramita.

Totu-odata spre orientare se nota cá in *Borszek* s'au descoperitu acum deprezendu straturi mari de carbuni de calitate excellenta, cari ne facu a crede in tempulu cellu mai scurtu se va comu o linia ferrata laterala de la linia principalu pana aici.

Data in Gyergyó-Ditro 15. Marte. In numele comitetulu scaldeloru: Moise Dezsó Stefaniu Fülöp, presiedinta. notariu.

ALESSANDRU ROMAN

Propriet., edit. si red. respundiet